

Јелена Љ. Спасић

<https://orcid.org/0000-0003-2811-5865>

Универзитет у Крагујевцу

Факултет педагошких наука у Јагодини

Катедра за филолошке науке

УДК 811.163.41'276.3-053.4(049.32)

DOI 10.46793/Uzdanica22.3.183S

Примљен: 1. новембар 2025.

Прихваћен: 11. децембар 2025.

ДА ОДНЕГУЈЕМО БОЉЕ СУТРА

(Вишња Мићић, *Неговање говора у врџињу: уџбеник за сџугеније*, Београд, Факултет за образовање учитеља и васпитача, 2025, 266 стр.)

Списку методичких публикација из области развоја говора, који је на српском језику невелик, крајем 2025. године прикључен је уџбеник Вишње Мићић, професорке Факултета за образовање учитеља и васпитача са дугогодишњим искуством у раду са будућим васпитачима.

Иако намењена превасходно студентима Факултета за образовање учитеља и васпитача као обавезна литература на предмету Методика развоја говора II, публикација *Неговање говора у врџињу* заслужује да се нађе на списку литературе свих предмета који се баве методичким приступом подстицању развоја говора предшколске деце на различитим нивоима студија за образовање васпитача. Поред тога, она је корисно штиво и за васпитаче који већ имају радног искуства, као и за стручне сараднике у предшколским установама. Уџбеник је усклађен са основним постулатима правилника *Године узлејта: Основе програма предшколског васпитања и образовања*, заснованог на социокултурним теоријама.

Интердисциплинарна природа методике развоја говора условила је заснивање приступа неговању ране писмености на развојно-когнитивним, лингвистичким и психолингвистичким темељима. Уџбеник предочава различите начине за подстицање ране писмености, интегрисањем различитих стратегија учења: учењем кроз игру, учењем кроз истраживање, решавањем проблема, искуственим учењем, ситуационим учењем.

Посебну вредност уџбеника Вишње Мићић представљају илустрације, које су дело Иве и Вукана Мићића, као и примери студентских радова, који илуструју практичну примену методичких подстицаја за развој ране писмености. Уџбеник има пет поглавља, којима претходе *Предговор* и *Водич кроз уџбеник*. У *Водичу кроз уџбеник* (16–18) ауторка расветљава термине *рана писменост*, *школска писменост* и *израњајућа писменост*, напомињући

Треће поглавље истиче значај избора речи у спонтаном обраћању деци, подстицања чулних доживљаја, подстицања проширивања опсега значења исте речи или откривања значења непознате речи, подстицања откривања односа међу речима, као и подстицања конструисања значења апстрактних појмова у спонтано насталим ситуацијама. Потпоглавље *Пажња и ојажњање* (122–128) даје примере вежби дисања, вежби визуелног опажања, акустичког и тактилног опажања. У потпоглављу *Језички јодсјицаји* (129–156) представљени су фонолошки, лексички, морфосинтаксички и синтаксички аспекти подстицања говора деце. За студенте је посебно корисно представити могућу структуру ситуације учења, што је учињено у посебној лекцији, у оквиру које су дати критеријуми за избор језичке грађе, могући путеви сазнавања кроз аналогију, индукцију и прагматизам, дати су основни педагошки принципи усложњавања грађе, а предочене су и етапе методичког осмишљавања језичких игара. Потпоглавље *Говорно изражавање деце* (156–167) упознаје студенте – будуће васпитаче са одликама веродостојног и стваралачког препричавања и начином припреме деце за препричавање, као и начинима на које васпитач подстиче причање, описивање и разговор. Истакнути су циљеви који се остварују кроз разговорне и ситуационе игре, као и кроз драматизацију, која је посебан облик ситуационе игре.

Четврто поглавље носи наслов *Зачеци кодирања и декодирања* и чини га шест потпоглавља: *Улазак деце у свет симболичког јединавања, Представљање језичких јединица, Разумевање језичких јединица, Аналитички јединавањски јодсјицаји, Синтетички јединавањски јодсјицаји* и *Аналитичко-синтетички јединавањски јодсјицаји*. У првом потпоглављу кроз конкретне примере дати су подстицаји за увођење деце у свет симболичког представљања кроз глобално читање речи и логотипа, као и развој метајезичке способности деце. Друго потпоглавље доноси визуелне приказе симболичког, индексичког и иконичког представљања језичких јединица. Потпоглавље *Разумевање језичких јединица* упознаје студенте са индуктивним и аналитичким приступом појму гласа, интуитивним издвајањем и поимањем слога, индуктивним и аналитичким путем који води ка сазнању шта је реч, аналитичким и синтетичким приступом разумевању појма реченице, а посебна пажња се посвећује и препознавању облика слова. Посебан значај у потпоглављу *Аналитички јединавањски јодсјицаји* имају занимљиве илустрације из пера малих илустратора које приказују представљање броја гласова у речи (197), индексички приказ речи (200), комбиновање индексичког и симболичког представљања речи, визуелни приказ парова речи са гласовним подударом на крају (203), као и пример игре за одређивање првог гласа у речи која је омиљена генерацијама деце (205). Увођење у садржину лекције *Рашичлањавање реченице* кроз пример за биографску методу праћења развоја дечјег говора доприноси бољој памтљивости и мотивацијом хумором, јер типичне грешке у дечјем говору увек изазивају смех у учионици, што је

ауторка са дугогодишњим наставним искуством искористила да привуче и одржи пажњу студената током савладавања градива које захтева урањање у лингвистичку материју. Неefикасност срицања или шчитавања илустрована је занимљивим примерима из праксе, као и примером из цртаног филма у инсерту који се може погледати читавањем понуђеног QR кода (210). Велику практичну вредност има и детаљно упутство за припремање сликоприче и сликопесме, као и предочавање различитих начина за њихово коришћење у раду на развоју говора деце предшколског узраста (212–219). У потпоглављу *Аналиtичко-синtетички tреtичкиtалачки tодсtиtцаји* (219–226) дати су примери допуњаљки, игара претварања једне речи у другу, игара као што су *Калодониt*, *Луtика Теtалtца* (сценска лутка која изоставља почетни или завршни глас сваке речи или пермутује слоге или гласове), *Ко се крије у речи?*. Истакнут је значај игара у којима тумачимо мапе, писма и позивнице или размењујемо тајне поруке и симболички исписујемо позивнице за рођендане, честитке, молбе или захвалнице, а представљене су и могућности за коришћење стрипа у раду на развоју говора.

Последње поглавље, под насловом *Подсtиtцање развоја tрафомойtорике* (231–257), чине потпоглавља *Креtиtање и координација tокреtиtа*, *Подсtиtцање tрафомойtорике* и *Сtирукtиура ситиtације учења*. У потпоглављу *Креtиtање и координација tокреtиtа* описан је развој крупне и ситне моторике, истакнут је значај развоја невербалног изражавања, а дати су и примери за стваралачки ниво подстицања деце у овом домену, као и за ослобађање покрета руке и подстицање графомоторике. Посебно је занимљива метода *Плес тисања* холандске ауторке Оусорен у којој деца стварају покрете рукама по различитим врстама подлоге, слушајући прочитани текст или мелодију, при чему покрете стварају из сопствених емоција, уједно се ослобађајући фрустрације (238–239). На самом крају основног уџбеничког текста обрађена је структура ситуације учења која има за циљ развој графомоторике.

Преглед домаће и стране, научне и стручне литературе чини сто једна референца, а додатно је дат и списак извора, сачињен од двадесет четири наслова. Избор литературе показује настојање ауторке да подстицање ране писмености осветли из угла различитих дисциплина. Коришћена литература је релевантна и актуелна (десет наслова са листе референци објављено је у последњих пет година), а ауторереференце објављене између 2016. и 2024. године казују да се уџбеник надовезује на ауторкина претходна научна истраживања, истичући методолошку повезаност уџбеничког излагања са теоријским оквирима претходно објављених монографија и научних радова.

Универзитетски уџбеник Вишње Мићић писан је са свешћу о студенту читаоцу кога ауторка уважава као саговорника. Ауторка је успела у свом настојању да вишедеценијско искуство, савремена сазнања о дечјем говорном развоју, као и резултате сопствених истраживања преточи у студентима разумљив, јасно и занимљиво написан уџбеник. На почетку уџбеника про-

фесорка Мићић позива студенте да своје сугестије за побољшање искажу како би их уважила у неком од наредних издања, исказујући тако своју веру да само кроз заједничке напоре и уважавање млађих генерација можемо да однегујемо боље сутра. А бољег сутра нема без писмености, којој се темељи постављају у најранијем узрасту, на начине представљене и примерима из праксе поткрепљене у уџбенику *Нејовање јовора у вршићу*.